

Rewritten Bible – Vermes' forbandelse?

Kasper Dalgaard

Abstract: Ever since Geza Vermes in 1961 coined the influential term *Rewritten Bible*, its merits have been intensely debated by scholars. However, any widespread consensus still eludes exegetes regarding a precise definition, the works the term may apply to, and how to employ the term – even the name itself remains a debated issue. This study addresses the *status quaestionis* by surveying the reasons for either employing or rejecting the term presented during the past fifty years, as well as the various definitions and the works they have been applied to.

Key words: Rewritten Bible – Rewritten Scripture.

Halvtredsårsjubilæet der markerer den første gang, udtrykket *Rewritten Bible* blev anvendt,¹ udgør en oplagt anledning til at foretage en forskningshistorisk gennemgang af, hvad begrebet og den medfølgende strid dækker over. Udtryk og indhold har gennem alle årene været omdiskuteret i de definitionsforsøg, der er blevet foretaget; er *Rewritten Bible* udtryk for en genre, et begreb eller en teologisk tilbøjelighed?; hvilke af de antikke tekster kan kategoriseres som del af en sådan genre eller kategori?; og endelig er der udforskningen af, hvilken betegnelse der bedst dækker definitionsresultaterne uden at medføre anakronistiske og lignende problemstillinger? Disse vanskeligheder har medført en strid, som har bølget frem og tilbage gennem årene i en sådan grad, at *Rewritten Bible* er blevet omtalt som Vermes' forbandelse² – en forbandelse som alle, der beskæftiger sig med tekster fra Det Andet Tempels tid, må tage stilling til. Denne *status quaestionis* er struktureret ud fra en kronologisk gennemgang af de vigtigste bidrag til

---

¹ Geza Vermes, *Scripture and Tradition in Judaism: Haggadic Studies*. Studia Post-Biblica 4 (Leiden: Brill Academic Publishers 1961).

² Daniel A. Machiela, "Once More, with Feeling: Rewritten Scripture in Ancient Judaism – A Review of Recent Developments", *Journal of Jewish Studies* 61 (2010), 308-320: 318.

debatten gennem de forgangne halvtreds år.³ Afslutningsvis vil debattens hovedtræk og positioner blive trukket op i et forsøg på at fremhæve de væsentligste poler i diskussionen.

Betegnelsen *Rewritten Bible* har, til trods for dens potentiale, voldt store problemer på mange områder. Et af disse har været at finde en passende betegnelse. Det oprindelige *Rewritten Bible* er et nomenklatur, der er behæftet med problemer – både for ”rewritten” og for ”Bible”. At anvende ”Bible” om skrifter fra en tid, hvor en Bibel endnu ikke var kanoniseret, er en anakronisme.⁴ Ordet ”rewritten” indeholder også vanskeligheder, blandt andet fordi flere af de relevante tekster, der beskrives som sådan, blev anset som autoritære skrifter af deres målgruppe og dermed ikke for dem var at betragte som ”rewritten”. Talrige forsøg er blevet gjort på at finde en bedre betegnelse: ”*Rewritten Scripture*”, ”*Retold Bible*”, ”*extended Scripture*”, for blot at angive et lille udvalg. Dog har ingen af disse betegnelser endnu vundet større indpas. I mangel af en bedre betegnelse anvendes i denne artikel derfor den oprindelige betegnelse frem for at bidrage med yderligere forvirring til diskussionen, trods de problematiske anakronistiske aspekter herved. De enkelte forfatters egne betegnelser er benyttet i de tilfælde, hvor de har angivet en sådan.

Efter den forskningshistoriske gennemgang vil en del af den moderne genreforskning blive undersøgt i en ekskurs i håb om, at denne måske vil kunne bidrage til en klaring i diskussionen om *Rewritten Bible* samt de mange genreteoretiske spørgsmål, der gennem årene har voldt så mange problemer for begrebet. Det er en undersøgelse, der ikke ellers er blevet foretaget i nogen større grad på trods

---

³ En sådan gennemgang kunne struktureres på andre måder, men en kronologisk struktureret gennemgang er valgt, da en sådan vil fremhæve aspekter ved diskussionen, som ikke vil fremtræde tilsvarende tydeligt i for eksempel en tematisk gennemgang. Tre andre gennemgange af forskningshistorien for *Rewritten Bible* er: Moshe J. Bernstein, ”’*Rewritten Bible*’: A Generic Category Which Has Outlived its Usefulness?” *Textus* 22 (2005), 169-196; Anders Klostergaard Petersen, ”*Rewritten Bible* as a Borderline Phenomenon – Genre, Textual Strategy, or Canonical Anachronism?”, *Flores Florentino: Dead Sea Scrolls and Other Early Jewish Studies in Honour of Florentino García Martínez*, Journal for the Study of Judaism Supplements 122, red. Anthony Hilhorst, Émile Puech og Eibert Tigchelaar (Leiden: E. J. Brill 2007), 285-307; samt Machiela 2010, 308-320.

⁴ For problemstillingerne ved betegnelsen ”Bible” se blandt andre James C. VanderKam, ”Revealed Literature in the Second Temple Period”, *From Revelation to Canon: Studies in the Hebrew Bible and Second Temple Literature*, Journal for the Study of Judaism Supplements 62 (Leiden: E. J. Brill 2002), 1-30.

af, at den moderne genreforskning har gennemgået en på visse punkter tilsvarende diskussion om genrens definitioner og grænser.⁵

Rewritten Bible - en forskningshistorisk gennemgang

1961 – Geza Vermes

Geza Vermes benyttede som den første betegnelsen *Rewritten Bible* i en samling af otte artikler fra perioden 1955-59.⁶ Denne samling af otte studier blev udgivet i 1961, men de stammer fra perioden 1955-59. Desværre er det ikke oplyst, hvornår de enkelte bidrag er forfattet, så et mere præcist begyndelsestidspunkt for anvendelsen af begrebet kan ikke angives. Dog er betegnelsen anvendt i forskellige varianter i store dele af artikelsamlingen, og den må derfor have været gennemgående for hans arbejde i hele den pågældende periode.

Vermes bruger *Rewritten Bible* i sin undersøgelse af jødiske skrifter, og den er for ham en beskrivende betegnelse for tekster, der indeholder eksempler på indsat haggadah i præ- og postrabbinisk tid. Haggadah-tilføjelserne er indsat for at tydeliggøre teksternes indhold og for at løse eventuelle indholdsmæssige problemer.⁷ Han udvikler ikke definitionen nærmere end til det, at *Rewritten Bible* er resultatet af en eksegetisk proces, kendetegnet ved væsentlige tilføjelser af haggadiske elementer i en narrativ genskrivning af de jødiske kanoniske bibelskrifter. Selvom Vermes ikke i artiklen betegner *Rewritten Bible* som en genre, er det en betegnelse, der svarer bedst til beskrivelsen af indholdet. De tekster, Vermes inkluderer i genren *Rewritten Bible*, er Genesisapokryfen, Sefer ha-Yashar, de palæstinensiske targumim, Josefus' *Den Jødiske Historie* (*Antiquitates Judaicae* (Ant.)) og *Pseudo-Filons En Bog om den Bibelske Fortid* (*Liber Antiquitatum Biblicarum* (LAB)). En sammenfatning af Vermes' 1961-definition er således, at *Rewritten Bible* er eksegetiske bearbejdnings af den jødiske kanons skrifter, i hvilke indsættelsen af haggadiske elementer er foretaget, uafhængigt af hvornår denne proces foregik.

⁵ En sådan bliver efterspurgt af Machiela i en artikel (2010, 314), der udkom et halvt år efter herværende artikels ekskurs om genreforskningens resultater blev skrevet. Machiela noterer sig at "it should be noted that for all the talk of genre that has accompanied discussions of rewritten Bible / Scripture, there is typically not even a facile attempt at interaction with modern genre theorists," samt at "we may do well to pursue such matters further and see what sort of cross-fertilisation occurs."

⁶ Vermes 1961.

⁷ Vermes 1961, 95.

1976 – Charles Perrot og Pierre-Maurice Bogaert

I værket *Pseudo-Philon, Les Antiquités Bibliques*⁸ fra 1976 anvender Charles Perrot og Pierre-Maurice Bogaert en parallel forståelse af Vermes' betegnelse, men opdeler begrebet i to specifikke varianter; den første er *texte continué*, der er en genskrivning af de bibelske tekster, svarende til betegnelsen Rewritten Bible. Den anden udgøres af *texte expliqué*, som er de midrastiske bearbejdnings.⁹ Disse bearbejdnings er dermed isoleret fra den egentlige Rewritten Bibelbetegnelse. Perrot og Bogaert behandler udelukkende LAB, men ud fra deres definition ville de øvrige af Vermes' tekster ligeledes kunne kategoriseres som *texte continué*.

1984 – George W.E. Nickelsburg

George W.E. Nickelsburg anvender betegnelsen *The Bible Rewritten* i sin 1984-gennemgang af jødiske skrifter fra det Andet Tempels tid.¹⁰ I modsætning til Vermes er der dog for Nickelsburg ikke tale om en genredefinition, da han finder det tydeligt, at de pågældende jødiske tekster er del af flere forskellige genrer.¹¹ Derimod er der for Nickelsburg tale om en stilistisk metode, der kommenterer på bibelske tekster ved at udfolde og parafrasere dem. Selvom han ikke definerer det anvendte begreb nærmere, kan det ud fra hans bemærkninger ses, at han opfatter det som en eksegetisk proces i det Andet Tempels tid, foretaget på kortere eller længere tekstudsnit af den jødiske kanon, hvori der er indsat længere fortællinger og poetiske genskrivninger. De fire grupper, han deler disse tekster op i, har hver deres særegne form for eksegetisk proces, men der centrale er, at de er eksegetiske fortolkninger af autoritative jødiske skrifter.¹²

Disse tekster adskilles fra en gruppe, undersøgt i et tidligere udsnit af samme bog, hvor han behandler tekster under overskriften ”Stories of Biblical and Early

---

⁸ Charles Perrot og Pierre-Maurice Bogaert, *Pseudo-Philon, Les Antiquités Bibliques* vol. 2 (Paris: Éditions du Cerf 1976).

⁹ Perrot og Bogaert 1976, 22-28.

¹⁰ George W.E. Nickelsburg, ”The Bible Rewritten and Expanded”, *Jewish Writings of the Second Temple Period. Compendia rerum Judaicarum ad Novum Testamentum, Section 2. The Literature of the Jewish People in the Period of the Second Temple and the Talmud*, red. Michael E. Stone (Assen: Van Gorcum 1984), 89-156.

¹¹ Nickelsburg 1984, 89: ”... it is clear that these writings employ a variety of genres”.

¹² Nickelsburg 1984, 130.

Post-Biblical Times".¹³ Skrifterne i denne gruppe er ifølge Nickelsburg de første eksempler på denne eksegetiske proces – her er de, som et resultat af et tidligere mindre autoritært syn på de bibelske tekster, dog løsere tilknyttede end i de senere genskrivninger. Disse tidlige tekster begyndte med at genfortælle specifikke begivenheder eller mindre samlinger af fortællinger fra Bibelen, hvilket med tiden udviklede sig til den eksegetiske proces, som kan ses i teksterne behandlet af Nickelsburg i det senere kapitel. De tekster, han inkluderer i kapitlet "The Bible Rewritten and Expanded", er dele af 1 Enoksbog (6-11; 12-16; 65-67; 83-84; 106-107), 3 Esdras (3-4), 1Q23, 4QEnGiants^{a-c}, 6Q8, 11QPs^a 27:2-11, Jubilæerbogen, Genesisapokryfen, LAB, Moses' Himmelfart, Adams og Evas Liv, tilføjelserne til Esthers Bog, Baruks Bog, Jeremias Brev, Azarias Bøn, skriftet kaldet De tre unge mænds sang, værker af poeterne Filon og Theodotus samt tragediedigteren Ezekiel.¹⁴

(1979) 1986 – *Geza Vermes*

Vermes kom med en nærmere definition af betegnelsen Rewritten Bible i både 1979 og 1986.¹⁵ I 1979 tales der igen om en eksegetisk proces, hvori de bibelske skrifter blev fortolket og suppleret ved indsættelsen af præ-rabbinsk haggadah med det formål at fjerne tekstuelle, kontekstuelle eller doktrinelle vanskeligheder ved den oprindelige tekst. Denne proces frembragte ifølge Vermes en "more advanced form of the sacred narrative".¹⁶

Men til forskel fra 1961-artiklen betegner Rewritten Bible i 1986 nu tydeligt en genre, der blandt andet defineres som "a narrative that follows Scripture but includes a substantial amount of supplements and interpretative developments".¹⁷ Denne genre indeholder ifølge Vermes blandt andet teksterne Ant., Jubilæerbogen, Genesisapokryfen, LAB, 1Q19, 4QTQahat, 4QAmram^{a-c}, 4Q160 samt *Esajas' Martyrium*. Dog betegnes sammesteds skrifterne De Tolv Patriarkers Testa-

---

¹³ Nickelsburg 1984, 33-89.

¹⁴ Nickelsburg 1984, 89-156. Som det er blevet pointeret (Klostergaard Petersen 2007, 292 n.19), er fraværet af Ant. fra Nickelsburgs liste bemærkelsesværdigt.

¹⁵ *The History of the Jewish People in the age of Jesus Christ* bind 2, red. Geza Vermes, Fergus Millar, Martin Goodman, m.fl. (Edinburgh: T&T Clark 1979) og bind 3:1 (1986).

¹⁶ Vermes 1979, 308.

¹⁷ Vermes 1986, 326.

menter, Profeternes Liv og Krønikebøgerne med termer, der viser, at Vermes så dem som tekster nært beslægtede Rewritten Bible-genren.¹⁸

1986 – Daniel J. Harrington

Daniel J. Harrington benytter betegnelsen Rewritten Bible om ”those products of Palestinian Judaism at the turn of the era that take as their literary framework the flow of the biblical text itself and apparently have as their major purpose the clarification and actualisation of the biblical story”.¹⁹ En definition, der ifølge Harrington selv medfører to problemer; dels er det en kunstig skillelinje at afgrænse begrebet til palæstinensisk-jødiske tekster, dels er definitionen så vid, at den inkluderer særdeles forskelligartede teksttyper.²⁰ Desuden er Harringtons inkludering af skriftet Tempelrullen (11QT) i denne narrative gruppering problematisk, da det primært er en lovbog samt en beskrivelse af det ideelle tempel.²¹

Til spørgsmålet om indholdet bag Rewritten Bible-betegnelsen, kommer Harrington med en afvisning af, at der kan være tale om en genre. Rewritten Bible er en betegnelse for narrative tekster, der har gennemgået en proces eller aktivitet, som er udtryk for en fortsat eksegetisk genskrivende udvikling af Bibelens indhold.²²

1982 (1987) – John C. Endres

I sin dissertation fra 1982 (omarbejdet og udgivet i 1987) behandler John C. Endres det narrative materiale i Jubilæerbogen med fokus på Jakob-fortællingen i kapitel 19-45.²³ Endres benytter betegnelsen Rewritten Bible om en genre, hvori Jubilæerbogen indgår som en genskrivning af Genesis. Genren defineres i

---

¹⁸ Vermes 1986, 308-341.

¹⁹ Daniel J. Harrington, ”Palestinian Adaptations of Biblical Narratives and Prophecies: 1. The Bible Rewritten (Narratives)”, *Early Judaism and its Modern Interpreters*, red. Robert A. Kraft and George W.E. Nickelsburg (Atlanta: Scholars Press 1986), 239-247 (239).

²⁰ Harrington 1986, 239.

²¹ Bernstein 2005, 178.

²² Harrington 1986, 243: ”In fact, it seems better to view rewriting the Bible as a kind of activity or process than to see it as a distinctive literary genre.” Dog betegner han i samme artikel Rewritten Bible som en ”broad literary genre”.

²³ John C. Endres, *Biblical Interpretation in the Book of Jubilees*, Catholic Biblical Quarterly Monograph Series 18 (Washington: Catholic Biblical Association of America 1987).

denne forbindelse som tekster, der gennem en eksegetisk proces er blevet fortolket, forklaret og udfoldet ved hjælp af tilføjede haggadah, oftest fra ikke-bibelske kilder, mens andre passager er udeladt. Formålet var ifølge Endres "to proclaim or to teach important doctrines or behaviors by means of this re-writing," og blev foretaget med "intent and purpose of mind".²⁴

Endres formulerer også en metode til at analysere forholdet mellem den originale og den genskrevne version.²⁵ Denne metode benytter sig af tre trin: 1) Gennem en synoptisk opstilling mellem versionerne isoleres de bibelske traditioner. 2) De indsatte ikke-bibelske haggadiske elementer kan identificeres og vise, hvad forfatteren har overtaget fra for eksempel de intertestamentariske skrifter. 3) Dernæst kan de kompositoriske teknikker og tendenser i den genskrevne version analyseres og vise de hermeneutiske principper og den eksegetiske metode anvendt af forfatteren.

1988 – Michael Fishbane

I sin anmeldelse af Endres bog giver Michael Fishbane en del antydninger af, hvordan han forstår indholdet af betegnelsen *Rewritten Bible*.²⁶ Som udgangspunkt betegner han den som "Geza Vermes's well-known category of "rewritten Bible," men i sine afsluttende kommentarer skifter han over til at benytte betegnelsen genre. Dette fremkommer i forbindelse med den fortsættelse af Endres arbejde, han ønsker foretaget gennem en komparativ analyse med andre samtidige bibelske tekster i "similar or related genres". De angivne tekster i genren er for Fishbane de bibelske narrative afsnit i Ant. og LAB samt 11QT, Filons bibelske behandlinger og andre udefinerede "late, noncanonical midrashim".²⁷

---

²⁴ Endres 1987, 15-16.

²⁵ Endres 1987, 16-17: "a thorough inductive investigation of its interpretative techniques (exegetical method) and presuppositions or working principles (hermeneutical principles)".

²⁶ Michael Fishbane, "Review of: Biblical Interpretation in the Book of Jubilees, by John C. Endres, S.J.", *Journal of Biblical Literature* 107 (1988), 526-528.

²⁷ Fishbane 1988, 528.

1988²⁸ – Philip S. Alexander

I en artikel fra 1988 bekræfter Philip S. Alexander først på utvetydig vis, at han anser betegnelsen Rewritten Bible for en genre.²⁹ Derefter forsøger han at arbejde sig frem mod en definition af denne genre – af hvad dens karakteristika er, og hvilke tekster der bør inkluderes i den. Dette er forårsaget af det problem, der består i, at genren endnu ”remains ill-defined. No one has yet established the differentia of the genre [...] this lack of clarity becomes obvious once we raise the question of which texts belong to the genre”.³⁰ Til dette formål opstiller Alexander derefter en tjekliste bestående af ni ”principal characteristics of the ’rewritten Bible’ genre”, som alle tekster, der inkluderes i genren, nødvendigvis *skal* overholde.³¹ Disse ni punkter kræver, at Rewritten Bible tekster:

- 1) Er narrative skrifter, der er fortalt i en fortløbende kronologisk rækkefølge.
- 2) Er frie kompositioner, der integrerer forlægget uden at fremhæve skriftciteringer o.l.
- 3) Anerkender forlæggets autoritet og ikke søger at erstatte dette.
- 4) Genskriver substantielle dele af forlægget (er centripetale og ikke centrifugale).

---

²⁸ I 1988 bidrog to andre forskere med interessante forsøg på at definere Rewritten Bible: Ifølge Deborah Dimant er det den *kompositionelle* brug af Bibelen, i modsætning til Midrash, som er en *fortolkende* brug. Isaac Heinemann definerer Rewritten Bible som den *kreative beskrivelse*, mens midrash er den *kreative tolkning*. Begge refereret i Erkki Koskenniemi og Pekka Lindqvist, ”Rewritten Bible, Rewritten Stories: Methodological Aspects”, *Rewritten Bible Reconsidered. Proceedings of the Conference in Karkku, Finland, August 24-26, 2006*, Studies in Rewritten Bible 1, 18. I øvrigt er det bemærkelsesværdigt, at Heinemann andetsteds (*Aggadot v'Toldotehen*, (Jerusalem: Keter 1974), 181) har inkluderet den islamiske påvirkning af eksegesen i skriftet Pirke De-Rabbi Eliezer som et eksempel på netop genren Rewritten Bible.

²⁹ Philip S. Alexander, ”Retelling the Old Testament”, *It is Written: Scripture Citing Scripture. Essays in Honour of Barnabas Lindars, SSF.*, red. Donald A. Carson og Hugh G.M. Williamson (Cambridge: Cambridge University Press 1988), 99-121 (116-118).

³⁰ Alexander 1988, 99.

³¹ Alexander 1988, 116-118; 119 n.11: ”In this chapter I have used ’genre’ simply as a type of literary composition distinguished from other types of composition by certain characteristics of subject-matter and form. The characteristics do not differentiate the genre singly, but only as a collection. Any text admitted to the genre must display all the characteristics.”

- 5) Følger forlægget, men er selektive i hvilke elementer, de inkluderer og udelader.
- 6) Har til formål at skabe en mere fyldig, mindre problematisk samt mere dogmatisk udviklet fortolkende læsning af forlægget.
- 7) Indeholder kun én udlægning af forlægget.
- 8) Skjuler den eksegetiske argumentation i teksten.
- 9) Anvender ikke-bibelsk materiale i en syntese mellem bibelske og ikke-bibelske traditioner.

Resultatet af denne tjekliste er en udspecificering af Vermes' oprindelige eksegetiske proces, som her er blevet yderligere detaljeret på næsten alle områder. Det er endnu en eksegetisk (og eisegetisk) proces, hvorigennem forlægget genskrives ud fra ønsket om at fortolke og forklare problemstillinger eller udeladelser deri. Gennem de følgende års diskussion har Alexanders ni-punkts liste stået centralt for nær sagt alle forsøg på at afvise eller at bestemme begrebet Rewritten Bible nærmere. Flere har i midlertidigt fremhævet aspekter ved listen, som de ikke var enige i. Heriblandt M. Bernstein, der argumenterer for inklusionen af visse lovtekster, i stedet for at der kun kan være tale om narrative genskrivninger;³² S. Docherty der gør indvendinger mod punkt fire med dets krav om, at teksterne udelukkende skal være centripetale;³³ samt E. Koskenniemi og P. Lindqvist, der har fremført en længere række af indsigelser mod hele Alexanders liste.³⁴ Alexanders liste over tekster, der bør inkluderes i genren, er begrænset til de fire, han specifikt behandler i artiklen (Jubilæerbogen, Genesisapokryfen, LAB og Ant.), men principielt er alle tekster, der overholder de ni krav, at inkludere i genren.

1989 – Geza Vermes

Endnu et definitionsforsøg på begrebet fra Vermes' hånd kom i en artikel fra 1989: "Bible Interpretation at Qumran"³⁵ i forbindelse med en behandling af en

---

³² Bernstein 2005, 169-196.

³³ Susan Docherty, "Joseph and Asenath: Rewritten Bible or Narrative Expansion?", *Journal for the Study of Judaism* 35:1 (2004), 27-48.

³⁴ Koskenniemi og Lindqvist 2008, 14-15.

³⁵ Geza Vermes, "Bible Interpretation at Qumran", *Eretz-Israel: Archaeological, Historical and Geographical Studies* 20 (1989), 184-191.

række fortolkende Qumrantekster – forsøget er dog nært beslægtet med de to tidligere skrifter om betegnelsen fra Vermes' side. I denne forbindelse inddeler han disse skrifter i tre grupper, hvoraf den ene udgøres af de tekster, der eksegetisk behandler individuelle skrifter i bibelen, eksemplificeret ved Genesisapokryfen. Denne gruppe videreinddeles i subgruppen "the Rewritten Bible type", hvor han definerer Rewritten Bible som en litterær genre – der igen beskrives som en eksegetisk proces (eller en såkaldt "paraphrastic restyling of the text of Scripture"), som indføjer forklarende materiale, der forklarer, udbygger, færdiggør eller opdaterer forlægget.³⁶

1994-98 – Emanuel Tov

I sin artikel fra 1994³⁷ beskæftiger Emanuel Tov sig med forholdet mellem de Qumrantekster, der omarbejder eller omskriver den bibelske tekst eller tilføjer denne eksegetiske kommentarer. Denne undersøgelse er forårsaget af, at der ifølge Tov er for mange forskere, der diskuterer problemstillingen om Rewritten Bible i forbindelse med Qumran. Denne diskussion foregår, uden at de involverede nøjere har undersøgt, om de tekster, de inddrager i diskussionen, er kompositioner, der har deres oprindelse i Qumransamfundet, eller er forfattet andetsteds. Ifølge Tov er de fleste af de genskrevne tekster ikke karakteristiske for samfundet og bør dermed ikke tilskrives dette samfunds teologiske produktivitet, der snarere fandt sin udtryksform i peshet-genren (hvor 4QpGen^a udgør en mulig hybrid imellem de to genrer), mens de tekster, der oftest benyttes i diskussionen, udgør "a wide range of literary genres".³⁸ I denne forbindelse definerer Tov genren ved hjælp af en ny tjekliste; Rewritten Bible er tekster, der på originalsproget genskriver eller omarbejder en afgrænset del af de bibelske tekster, og som gør dette på en centripetal måde.³⁹ Desuden skal behandlingen foregå fortløbende med tilføjelser, udeladelser, omarbejdninger og ændringer, samt have bibelske tekster, der var anset som autoritative, som dens primære fokus.

³⁶ Vermes 1989, 187: "clarifying, embellishing, completing or updating it".

³⁷ Emanuel Tov, "Biblical Texts as Reworked in Some Qumran Manuscripts with Special Attention to 4QRP and 4QParaGen-Exod", *The Community of the Renewed Covenant. The Notre Dame Symposium on the Dead Sea Scrolls*, red. Eugene Ulrich and James VanderKam (Notre Dame: University of Notre Dame Press 1994), 111-134.

³⁸ Tov 1994, 112.

³⁹ Tov 1994, 112-113.

I en senere artikel⁴⁰ behandler Tov problemet om, hvorvidt en Rewritten Bible-tekst selv kunne være anset som en autoritetskilde, og han konkluderer, at "there is nothing intrinsically wrong with the assumption that one or more of the mentioned texts was considered authoritative as texts which we consider to be authoritative biblical manuscripts".⁴¹

Igennem sine teksteksempler viser Tov, at han, på grund af kravet om originalsproget, ikke ser Genesisapokryfen som Rewritten Bible. Desuden ser han ikke traditionerne bag den Samaritanske Pentateuch (heriblandt 4QpaleoExod^m, 4QNum^b, 4QDeutⁿ) som en del af genren, da de blot er udtryk for den bibelske teksts indre udvikling og ikke at forstå som separate eksegetiske værker. Desuden udelader han alle parafraserende tekster (f.eks. Jubilæerbogen og de palæstinensiske targumim). Selvom han tentativt i 1994 inkluderer 4Q158 og 11QT i en Rewritten Bible-genre, afslutter han sin artikel med betragtningen om, at de behandlede tekster alligevel alle er for forskelligartede til at kunne inkluderes i én given genre (de er alle *sui generis*), og at Rewritten Bible måske snarere skal opfattes som en "literary exercise".⁴²

1998-2000 – Sidnie W. Crawford

I en række artikler⁴³ definerer Sidnie W. Crawford Rewritten Bible-tekster som de tekster, der gennem deres narrativ eller tema er nært knyttet til et eller flere skrifter i den nuværende jødiske kanon, og som indeholder en form for bearbejdning af teksten, enten ved omrokeringer, sammenskrivninger, udeladelser eller tilføjelser. Desuden tilføjer hun som et væsentligt krav, at genskrivningen selv

⁴⁰ Emanuel Tov, "Bible Compositions and Biblical Manuscripts, with Special Attention to the Samaritan Pentateuch," *Dead Sea Discoveries* 5 (1998), 334-354.

⁴¹ Tov 1998, 337.

⁴² Tov 1994, 134.

⁴³ Sidnie W. Crawford, "How Archaeology Affects the Study of Texts. Reflections on the Category 'Rewritten Bible' at Qumran", *Caves of Enlightenment. Proceedings of the American Schools of Oriental Research Dead Sea Scrolls Jubilee Symposium (1947-1997)*, red. James H. Charlesworth (North Richland Hills: Bibal Press 1998), 39-54. "The Rewritten Bible at Qumran", *The Hebrew Bible at Qumran*, red. James H. Charlesworth (North Richland Hills: Bibal Press 1998), 173-195. "The 'Rewritten' Bible at Qumran: A Look at Three Texts", *Eretz-Israel: Archaeological, Historical and Geographical Studies* 26 (Frank Moore Cross Volume) (1999), 1-8. Bemærk, at definitionen først fra og med 1999-artiklen inkluderer "tema" og udelader "udeladelser" (alle tre artikler er i øvrigt nærmest identiske bortset fra mindre ændringer, samt at den første artikel også behandler Genesisapokryfen, en behandling der er fjernet fra de senere artikler).

skal have ønsket at være – og er blevet anset af andre som – en autoritativ tekst. Efter en gennemgang af de problematiske aspekter ved nomenklaturen afviser Crawford, at *Rewritten Bible* udgør en emisk genre; *Rewritten Bible* er ”useful only for modern readers attempting to categorize and separate these texts, and not a category that would have much meaning for the ancient reader.”⁴⁴ Denne afvisning af genrens emiske berettigelse er hun den første, der argumenterer for, men hun fastholder kategorien som anvendelig til gruppering og definering af den specifikke tekstuelle skriftfortolkningsproces.

Vedrørende de fire tekster, Crawford analyserer, konkluderer hun, at Genesisapokryfen, 11QT og 4QRP ikke er en del af kategorien *Rewritten Bible*, da disse skrifter så vidt vides ikke citeres af andre skrifter og således sandsynligvis ikke var anset for autoritative skrifter. For Genesisapokryfen gælder endvidere det forhold, at da den er forfattet på aramæisk, kan den ikke have været anset for en autoritativ tekst. Af de fire tekster, Crawford analyserer, er det kun Jubilæerbogen, der opfylder kravene til kategorien *Rewritten Bible*. Igennem sin behandling af 11QT viser Crawford, at hun ikke principielt ser et problem i at inkludere lovtækster, i modsætning til Vermes’ og Alexanders definitioner.

1999 – Mogens Müller

I et af de få dansksprogede bidrag til diskussionen vedrørende *Rewritten Bible* anvender Mogens Müller betegnelsen ”nyskrevet Bibel”.⁴⁵ Denne dækker i Müllers optik over en genre, der indeholder tekster, som i deres genfortælling af forlægget er beriget med ekstra materiale. Dette materiale er tilføjet ud fra et ønske om at ændre grundtekstens indhold ud fra et nyt ideologisk formål. Denne kreative ændring er en nyfortolkning med den hensigt at vise nye betydningslag samt at udfolde forlægget ud fra omfortolkerens teologiske formål. I sin gennemgang anfører Müller en række af de tekster, som traditionelt har været anset som klas-

⁴⁴ Crawford 1998, 177. Ligeledes Crawford, ”Review of Laato, Antti, and Jacques van Ruiten, eds. *Rewritten Bible Reconsidered: Proceedings of the Conference in Karkku, Finland*. Studies in Rewritten Bible 1”, *Review of Biblical Literature* 5 (2009), www.bookreviews.org (tilgået den 01.04.2011).

⁴⁵ Mogens Müller, ”Bibelhistorien i den antikke jødedom og Det Nye Testamente”, *Bibel og Historieskrivning*, Forum for Bibelsk Eksegese 10, red. Geert Hallbäck og John Strange (København: Museum Tusulanums Forlag 1999), 176-185. I en artikel, der udkom ti år senere (”Alternativ bibelhistorie”, *Bibliana* 1 (2009), 14-17), er begrebet givet titlen ”bibelske genskrivninger”. Ud fra Müllers beskrivelse i 2009-artiklen er indholdet bag betegnelsen det samme som i 1999-artiklen.

siske tekster i Rewritten Bible genren (f.eks. Jubilærbogen, Genesisapokryfen, LAB og Ant.).

Det nye ved Müllers bidrag er tilføjelsen af en unavngiven underkategori, hvori han placerer de nytestamentlige tekster, der ligeledes nyskriver beretninger fra tidligere jødiske tekster (f.eks. Mark 2:23-28 og Acta 7). Denne tilføjelse af de nytestamentlige tekster til genren afviger fra definitionerne anført af blandt andre Vermes og Nickelsburg, men er ifølge Müller udtryk for teksternes efterliv og den naturlige tendens til at fortolke for at forny.⁴⁶

2000 – *George J. Brooke*

I en leksikonartikel om Rewritten Bible⁴⁷ definerer George J. Brooke begrebet som enhver gengivelse af en autoritativ bibelsk tekst, der har indsat fortolkende elementer. Disse indsættelser er foretaget uden en tydelig overgang mellem originalmaterialet og det indsatte, de følger den originale tekst centripetalt, og de "clearly display an editorial intention that is other than or in supplement to that of the text being altered".⁴⁸ Desuden tilføjer han, at disse tekster ikke behøver at have haft genskrivningen som et bevidst formål, men kan have haft en anden behandling som udgangspunkt for en sådan genskrivning.

En sådan vid definition fører Brooke frem til, at Rewritten Bible ikke er en genre *per se*, men derimod en overordnet betegnelse for en række tekster af forskellige genrer, en såkaldt "umbrella term describing the particular kind of intertextual activity that always gives priority to one text over another".⁴⁹ Desuden tilføjer han, at en sådan tekstuel aktivitet kun foregik, indtil indholdet i de bibelske bøger var blevet kanoniseret – hvorefter processen alene kan genfindes i targumim.

2003 (2005) – *Jonathan G. Campbell*

Efter en gennemgang af de primære problemer ved nomenklaturen Rewritten Bible anfører Jonathan G. Campbell, at brugen af en sådan genre helt bør ophøre,

---

⁴⁶ Genskrivningerne er "en proces, som til stadighed pågår", og hvis formål er princippet om, at "en levende brug er en fortolkende brug" (Müller 1999, 177; 185).

⁴⁷ George J. Brooke, "Rewritten Bible", *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, red. Lawrence H. Schiffman and James C. Vanderkam (Oxford: Oxford University Press 2000), 2:777-781.

⁴⁸ Brooke 2000, 778.

⁴⁹ Brooke 2000, 780.

da ”from a late Second Temple perspective, there was no genre incorporating all the works regularly denoted ’Rewritten Bible’”.⁵⁰ Frem for betegnelsen Rewritten Bible foreslår Campbell at anvende tre grupperinger for skrifter i datiden: *Scripture*, som var anset for autoritative værker (alle gammeltestamentlige tekster, flere af de apokryfe, pseudepigrafiske samt tekstfundene fra Qumran), og *Para-scriptural Literature*, som er de tekster, der blev produceret og anvendt parallelt med den første gruppes tekster. Endelig er der en gruppe af *Indeterminate Works*, en ”rodekasse” for tekster der er for fragmenterede til med sikkerhed at kunne inddeles, samt hvis oprindelige anvendelse i dag er ukendt.

2004 – Susan Docherty

I sin undersøgelse fra 2004 af skriftet Josef og Asenat diskuterer Susan Docherty dets forhold til genren Rewritten Bible.⁵¹ Hun er enig i Vermes’ og Alexanders argumentation for genrens eksistens og følger deres genredefinition. Docherty anser oprindelsen til de forskellige Rewritten Bible-tekster for at ligge i ønsket om at udfylde problematiske huller og mangler i forlæggene eller at ændre det uacceptable deri.

Gennem sin behandling af Josef og Asenat-beretningen viser hun, hvorledes skriftet indeholder de typiske Rewritten Bible karakteristika, som hun definerer som tilføjelser, udeladelser og opsummeringer. Dette sættes op mod det fjerde krav på Alexanders ni-punkts liste, et krav, som beretningen ikke overholder på grund af dens centrifugale karakter. Dochertys konklusion er, at eftersom Josef og Asenat overholder alle de øvrige krav og dermed kan udgøre en typisk del af genren, bør Alexanders fjerde punkt revideres i lyset af de empiriske data. Denne revurdering ville ifølge Docherty også muliggøre, at blandt andet Genesisapokryfen og Ant. ville kunne rubriceres som Rewritten Bible – uden at det strider mod genredefinitionen eller gør den for vid til at være anvendelig.

---

⁵⁰ Jonathan G. Campbell, ”’Rewritten Bible’ and ’Parabiblical Texts’”: A Terminological and Ideological Critique”, *New Directions in Qumran Studies: Proceedings from the Bristol Colloquium on the Dead Sea Scrolls, 8-10th September 2003*, red. Jonathan G. Campbell, Lloyd K. Pietersen og William J. Lyons (London: T&T Clark International 2003), 43-68 (50).

⁵¹ Docherty 2004, 27-48.

2005 – Michael Segal

I sin gennemgang af Jubilæerbogen karakteriserer Michael Segal skriftet som et prominent eksempel på Rewritten Bible.⁵² Genren defineres som tekster, der: 1) nøje følger forlæggets indholdsrækkefølge; 2) genskriver et skrift anset som bibelsk autoritativt ved hjælp af tilføjelser, udeladelser og fortolkninger; 3) formålet med genrens tekster er gennem fortolkninger at forklare og at fjerne problematiske passager, samtidig med at teksten opnår en næsten autoritativ status gennem dens nærhed til forlægget.

Desuden anfører Segal, at genren Rewritten Bible ikke omfatter tekster, der ønsker at overtage forlæggets plads: "This is the paradox of the phenomenon of Rewritten Bible: the connection to the Bible is intended to bolster the claims of the rewriter, who essentially claims that what he is suggesting is not new, but is present in the Bible itself. However [...] the rewriter undermines the same authority upon which he relies. The rewriter in effect asks the reader to rely upon the biblical source, but to understand it according to the rewriting".⁵³

Dertil kommer, at visse tilføjelser i Jubilæerbogen tilsyneladende ikke er rettet mod besværlige passager, men derimod repræsenterer eisegetiske udtryk for ideologiske og religiøse betragtninger. Segal viser gennem sit arbejde med Jubilæerbogen, at den er resultatet af en redaktionsproces, hvor redaktøren har "adopted written sources, usually rewritten stories" og sammenføjet disse med særegne passager til den endelige sluttekst.⁵⁴

2005 – Moshe J. Bernstein

I 2005 fremførte Moshe J. Bernstein et forsvar for Vermes' oprindelige genrededefinition.⁵⁵ I dette argumenterer han for, at genrebegrebet er et nødvendigt og særdeles brugbart inddelingsprincip.⁵⁶ Men, understreger han, dette er kun tilfældet, så længe alle anvender begrebet på samme vis. Andre tidligere definitionsforsøg

---

⁵² Michael Segal, *The Book of Jubilees* (Leiden: Brill 2007), 4-5.

⁵³ Segal 2005, 5 n.7.

⁵⁴ Segal 2005, 317.

⁵⁵ Bernstein 2005, 169-196.

⁵⁶ I en tidligere artikel ("The Contribution of the Qumran Discoveries to the History of Early Biblical Interpretation", *Idea of Biblical Interpretation: Essays in Honor of James L. Kugel*, Supplements to the Journal for the Study of Judaism 83, red. Hindy Najman and Judith H. Newman (Leiden: Brill 2004), 215-238 (219 n.10)) definerede Bernstein det som et genrebegreb "too useful to give up, provided that it is used with care".

afvises af Bernstein med henvisning til, at de er for vide til at være praktisk anvendelige, hvorimod en tilbagevending til et strengere genrekrav vil føre til "the restoration of 'rewritten Bible' to its proper place as a subcategory of biblical interpretation in antiquity, one way of the ancient author's putting forth his reading of the Bible".⁵⁷

I sin definition understreger Bernstein, at der er tale om tekster, som i vid udstrækning genskriver en bibelsk tekst, blandt andet ved at indsætte eksegetiske kommentarer. Dog tilføjer Bernstein en ny kategori til Vermes' definition, en "minimal" ændring, som han kalder det, med hensyn til lovtekster som 11QT og tilsvarende. For disse gælder, at deres "juxtaposition of laws on similar topics, the clarifications of missing details in the laws, and the resolution of implicit contradictions within the laws function in the same fashion in legal contexts as rearrangements, harmonizations, and interpretive additions have in narratives".⁵⁸ Tilsyneladende ser Bernstein ikke noget problem i at insistere på, at alle følger Vermes' genrededefinition, for derefter at tilføje den en ny kategori af lovtekster, som både Vermes og Alexander har afvist skulle være en del af genren.

(2006) 2008 – Antti Laato, Jacques van Ruiten, Erkki Koskenniemi og Pekka Lindqvist

I 2008-udgivelsen af konferenceindlæggene fra Karkku i Finland behandler flere af artiklerne aspekter ved begrebet Rewritten Bible. Især introduktionen fra de to redaktører, Antti Laato og Jacques van Ruiten, samt en artikel af Erkki Koskenniemi og Pekka Lindqvist, er relevante for denne gennemgang.⁵⁹ Laato og van Ruiten fremfører i deres introduktion, at da betegnelsen Rewritten Bible er flertydig, så kan det afvises, at der er tale om en genre. Genrebegrebet afvises således både som en antik genre og som en moderne anvendelig genre. Betegnelsen beskrives derimod som "a wide umbrella covering the different types of afterlife of the biblical material".⁶⁰

---

⁵⁷ Bernstein 2005, 196.

⁵⁸ Bernstein 2005, 194-195.

⁵⁹ Antti Laato og Jacques van Ruiten, "Introduction", *Rewritten Bible Reconsidered. Proceedings of the Conference in Karkku, Finland, August 24-26, 2006*, Studies in Rewritten Bible 1, red. Antti Laato and Jacques van Ruiten (Winona Lake: Eisenbrauns 2008) 1-10. Koskenniemi og Lindqvist 2008, 11-39.

⁶⁰ Laato og van Ruiten 2008, 2.

En lignende afvisning af Rewritten Bible som genre foretager Koskenniemi og Lindqvist. Dette er nødvendigt, siger de, da alle tidligere forsøg på at definere genren har inkluderet tekster, som andre forskere ikke kan acceptere som en del af samme genre, hvorfor "the only reasonable solution seems to abandon the use of the term 'rewritten Bible' as a definition of a genre".⁶¹ Afvisningen beror på en for forfatterne evident historisk-praktisk umulighed ved definitionen. Koskenniemi og Lindqvist definerer herefter igen Rewritten Bible som blot "a wide umbrella term reflecting the afterlife of Old Testament material" og opstiller seks tekstgrupper, der umiddelbart bør indeholdes under dette paraply-begreb: 1) værker, som genfortæller store dele af de bibelske tekster (for eksempelvis Ant.); 2) værker, som genfortæller mindre historier (Daniels Liv, kap. 4 i Profeternes Liv); 3) omarbejdede salmer (Ps 91 i 11Q11); 4) lovtekster baseret på enkelte bud (visse af Filons tekster); 5) værker, der genanvender gammeltestamentlige profetier (såsom Johannes' Åbenbarings genbrug af Ezekiel) og 6) oversættelser, der enten er tekstnære (Septuaginta) eller som har tilføjet fortolkninger (targumim).⁶² Forfatterne mener således ikke, at tekstens positive eller negative indstilling til forlægget bør diskvalificere en tekst fra inklusion.

2007 – Anders Klostergaard Petersen

I lighed med Bernstein anser Anders Klostergaard Petersen i sin artikel fra 2007 genrebegrebet Rewritten Bible for endnu brugbart og ønskværdigt.⁶³ Men Klostergaard Petersen definerer og forsvare genrebegrebet ud fra en anden metodisk vinkel end den, Bernstein anvendte. Han medgiver, at mange af definitionerne medfører en genre, der er for vid, og dermed gør genren "close to useless". Men, understreger han, hvis genren blot skal inddele en mindre gruppe af tekster udelukkende ud fra moderne forskeres ønske om rammende terminologier til definition, så øves der vold på både teksterne og de empiriske data.⁶⁴

Klostergaard Petersens løsningsforslag til en fremtidig anvendelse af genrebegrebet ligger i en sondring mellem henholdsvis et emisk og et etisk niveau (i tråd med det tidligere anførte af blandt andre Crawford). På det emiske niveau er

---

⁶¹ Koskenniemi og Lindqvist 2008, 15 – en holdning, der af Crawford (Crawford 2009) er betegnet som et eksempel på at kaste barnet ud med badevandet.

⁶² Koskenniemi og Lindqvist 2008, 16.

⁶³ Klostergaard Petersen 2007, 285-307.

⁶⁴ Klostergaard Petersen 2007, 307.

Rewritten Bible ikke en litterær genre, da de relevante tekster er for forskellige til at kunne rubriceres under en kategori, der ikke er for vid til at være relevant, idet det snarere er en litterær skrivestil. Derimod er det relevant at anvende Rewritten Bible som genre på det etiske niveau, da det er afgørende og centralt at behandle de typologiske spørgsmål om, hvori det intertekstuelle forhold bestod mellem de religiøse skrifter og deres senere genskrivninger – et spørgsmål, der fører til et "taxonomic focus" på at analysere deres indbyrdes forhold, hvortil genrebetegnelsen er central.⁶⁵ Klostergaard Petersen afviser således genrens eksistensberettigelse på det emiske niveau, hvorimod han argumenterer for, at genren er relevant på det etiske niveau, hvor den er central for den intertekstuelle analyse af de tekster, der traditionelt er blevet kategoriseret som Rewritten Bibel.

2008 – Sidnie White Crawford

I en af de første monografier, der udelukkende gælder en undersøgelse og anvendelse af begrebet Rewritten Bible, har Crawford mulighed for på et større lærred at diskutere og præcisere sin forståelse af dette vanskelige begreb.⁶⁶ Til dette formål undersøger hun et udvalg af eksegetiske tekster fra Qumran. Disse seks tekstgrupper, der kan karakteriseres som diskussionens "usual suspects", skal tjene til at vise de forskellige særtræk, der er en del af selve genskrivningsprocessen i det Andet Tempels tid.⁶⁷ Ifølge Crawford repræsenterer disse skriftgrupper skiftet fra begyndelsen af den "innerscriptural exegesis" proces, med genskrivende og fortolkende tekster som resultatet, til dens afslutning i de senere bibelkommentarer.⁶⁸ For især 4Qkommentar til Genesis A (4Q252) er det for Crawford tydeligt, at processen involverer en redaktør, der sammenredigerede både sekterisk og ikke-sekterisk kildemateriale. Genskrivningerne af det ikke-

---

⁶⁵ Klostergaard Petersen 2007, 304-306.

⁶⁶ Sidnie W. Crawford, *Rewriting Scripture in Second Temple Times. Studies in the Dead Sea Scrolls and Related Literature*, red. Peter W. Flint, Martin G. Abegg, Jr. og Florentino G. Martínez (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company 2008).

⁶⁷ De seks tekstgrupper er opdelt i grupperne "Texts of the Pentateuch" (primært 4QDeutⁿ, papyrus Nash, 4QPhyl G samt 4QTestimonia) og "Reworked Pentateuch" (4Q364-367; 4Q158) samt i enkeltskrifterne Jubilæerbogen, Tempelrullen, Genesisapokryfen og 4Q252.

⁶⁸ Crawford 2008, 144.

sektariske materiale udgør den egentlige "Rewritten Bible" del – materiale der udelukkende benyttes til et fortolkende formål.⁶⁹

Crawfords konklusion er, at Rewritten Bible udgør en overordnet kategori for tekster af flere forskellige genrer,⁷⁰ som deler et eller flere af følgende særtræk: 1) genskriver et tekstuel forlæg, der både var anset for en autoritativ tekst samt er genkendelig i genskrivningen; 2) udfolder en eksegetisk genskrivning i tilstrækkelig grad til at denne kan identificeres; 3) påkalder sig en guddommelig autoritet for deres genskrivning.⁷¹ Denne meget brede kategori kan videreinddeles i et spektrum ud fra den eksegetiske aktivitet. Dette spektrum strækker sig fra dem, der har tilføjet den oprindelige tekst en større mængde nyfortolkende materiale (f.eks. Genesisapokryfen), til tekster der kun har en begrænset sådan aktivitet (heriblandt gruppen af genskrivninger af Pentateuken). Crawfords brug af Rewritten Bible er således en overordnet kategori, hvori flere tekster kan samles, uafhængigt af deres genre men afhængig primært af deres eksegetiske aktivitet.

2010 – George J. Brooke

I en undersøgelse af, hvorledes en række af tekster fra Det andet Tempels periode kan kategoriseres, drøfter Brooke igen begrebet Rewritten Bible, og hvorvidt det er at opfatte som en litterær genre.⁷² Tekstmaterialet, han fokuserer på, er defineret som de tekster, der er udtryk for, eller afhængige af, datidens autoritative

⁶⁹ Eller "Rewritten Scripture", som Crawford benævner begrebet. Ibid. 141-142.

⁷⁰ Machiela (2010, 311) argumenterer for, at selvom Crawford ikke i *Rewriting Scripture* bekræfter, at hun anser Rewritten Bible som en egentlig genre, er dette et synspunkt, der er fremherskende i hendes tidligere artikler samt boganmeldelse. Dette er en mulighed, da Crawford tilsyneladende bevidst har undladt at anvende genre-betegnelsen og derimod anfører, at Rewritten Bible er en kategori, hvori flere forskellige genrer kan optræde. Crawford (2008), 12 n. 44: "By the terms 'group' or 'category' [that Rewritten Scripture constitute] I refer to a set of texts sharing common textual characteristics, which are both closely related internally and different from other textual entities. A group or category may have works of different genres within it, such as narrative works (Jubilees) or legal works (the Temple Scroll)". Jeg har her undladt at følge Machielas fortolkning af Crawford og anvendt hendes egen betegnelse.

⁷¹ Crawford 2008, 12-13. Bemærk, at teksterne ikke behøver at overholde alle tre punkter, modsat for eksempel Alexanders krav til opfyldelse af ni-punkts listen.

⁷² George J. Brooke, "Genre Theory, Rewritten Bible and Peshet", *Dead Sea Discoveries* 17 (2010), 361-386.

jødiske tekster.⁷³ Selvom Brooke ikke lægger sig fast på en definition af Rewritten Bible som en genre,⁷⁴ er hans beskrivelse af kategorien særdeles tæt på at medgive, at der er tale om en genre, mere end tilfældet var i hans artikel fra 2000. Rewritten Bible er en kategori, der defineres ved dets indhold og dets form, men igen med vægt på hvordan autoritetsspørgsmålet opfattes – både i skriftet selv og i dets receptionshistorie.⁷⁵

Kategoriens indhold er defineret som tekster, der både indeholder væsentlige dele af den oprindelige tekst, samt genskrivninger og eksplicite kommentarer. Disse mange tekster er alle placeret på en linje, der går fra en direkte tekstnær gengivelse af forlægget til en komplet genskrivning.⁷⁶ To centrale årsager angives af Brooke som primære til disse skrifers tilblivelse; skiftet fra en tempelfokuseret til en skriftfokuseret religion (hvilket er specielt relevant for de tekster, der har Brookes primære interesse, Qumranteksterne) samt at den eksegetiske aktivitet bevæger sig fra eksplicit til implicit.⁷⁷ For Brooke ligger årsagen til genskrivningerne i en historisk nødvendighed – for senere generationer var genskrivningerne nødvendige for at kunne tilegne sig teksterne på ny. De behandlede tekster benyttes af Brooke som udgangspunkt for en række korte kommentarer vedrørende en generisk systematisk undersøgelse af begrebet Rewritten Bible i forhold til den moderne genremæssige forskning.⁷⁸ Brooke behandler også spørgsmålet om, for hvis skyld disse skrifter tildeles genrer – hvori han gør det

---

⁷³ Brooke (2010), 316: "compositions from the Second Temple period that represent or depend implicitly or explicitly on some form of authoritative Jewish Scripture". En meget stor gruppering, der kan indeholde store dele af den jødiske tekstproduktion fra denne periode, og som Brooke selv ("The Dead Sea Scrolls", *The Biblical World*, red. John Barton (London: Routledge 2002), 1:250-269) har argumenteret for, at alle teksterne fra Qumran tilhører.

⁷⁴ F.eks. beskriver han begrebet som "... the supposed genre of 'rewritten Bible' (Brooke 2010, 371).

⁷⁵ Brooke (2010), 373: "At the risk of a broad over-generalisation, the rewritten Bible compositions are concerned to bring into the present those authoritative texts that narrate or legislate for past events and in so doing they incorporate their interpretations into the text themselves; such contemporisation of an authoritative text does not undermine its authority but rather enhances it, making it relevant for new readers and audiences."

⁷⁶ Brooke 2010, 369-370: "should include all texts that are concerned with the transmission of authoritative tradition".

⁷⁷ Brooke 2010, 377: "the shift from temple to text as the primary location for the divine voice".

⁷⁸ Brooke 2010, 375-379.

klart, at spørgsmålene om en teksts ”setting(s) and function(s)” er centrale for enhver genredefinition, men at brugen af sådanne kategorier og genrer definitivt udgør en etisk brug.⁷⁹

2010 – Daniel A. Machiela

Samtidig med Brookes artikel udkom Daniel A. Machielas artikel om Rewritten Bible og dets forskningshistorie.⁸⁰ I denne fokuserer Machiela primært på tre nyere værker, der alle behandler skrifter, som traditionelt har stået i centrum, når det gjaldt definitionen på Rewritten Bible.⁸¹ Ud fra denne gennemgang fremhæver Machiela, at der er tekster der deler en række karakteristika, og som derfor bør inddeles i en fælles gruppe ud fra deres sammenlignelige tilgange til og behandling af den oprindelige tekst.⁸² Disse karakteristika er dem, som Alexander påpegede men med tilføjelserne fra Bernstein, Klostergaard Petersen og andre – Machiela betegner selv denne tilgang som en minimalistisk tilgang. En tilgang der kræver, at den genskrivende tekst fremviser en tæt tilknytning til den oprindelige tekst, samt at der ikke er en tydelig forskel mellem de oprindelige elementer og de senere fortolkende.⁸³ En sådan begrænset inddeling af tekster er modsat Brookes (der beskrives som en maksimalistisk tilgang) defineret ved, at disse tekster alle må dele ydre og indre kendetegn samt have en fælles tilgang til den proces, der er udført – her nævner Machiela elementer såsom en usynlig sammenredigering imellem forlæg og fortolkning, samt en frihed i ud- og fravælgelse af elementer fra den oprindelige tekst.

Rewritten Bible er således for Machiela ikke en antik genre, men snarere en moderne kategori, der tjener den moderne læsers interesse i forståelsen af den antikke jødiske fortolkningstradition. Machiela understreger, at denne kategori

---

⁷⁹ Brooke 2010, 375.

⁸⁰ Machiela 2010, 308-320.

⁸¹ Disse er Crawford 2008; Daniel Falk, *The Parabiblical Texts: Strategies for Extending Scriptures Among the Dead Sea Scrolls*, Companion to the Qumran Scrolls 8; Library of the Second Temple Studies 63 (London: T&T Clark 2007); samt Laato og van Ruiten 2008. Machiela beskæftiger sig primært med E. Koskenniemi og P. Lindqvists artikel fra sidstnævnte conferenceartikelsamling.

⁸² Machiela 2010, 318.

⁸³ Machiela 2010, 318. Især skal det bemærkes, at han medgiver Bernstein, at lovtjekter bør kunne inkluderes i kategorien, desuden argumenterer han sidst i artiklen (319) for, at visse antikke oversættelser (f.eks. Ester i Septuaginta samt targumim) ligeledes bør inkluderes.

ikke er en genre, men en ”exegetical process or activity relative to an authoritative base-text”.⁸⁴ Han tilføjer, at kategorien nødvendigvis vil indeholde tekster, der ikke altid opfylder alle de krav, en moderne definition må stille til kategorien. Han konkluderer, at det er den moderne læser, der har gavn af at inddele tekster i sådanne begrænsende kategorier. Denne får dermed en kategori, der indeholder tekster, som deler grundlæggende særtræk og metoder i deres fortolkning af og syn på den oprindelige tekst. Samtidig vil en sådan kategori vise vej til andre beslægtede kategorier, såsom én for de tekster, der har samme særtræk, men er centrifugale i deres behandling af den oprindelige tekst (for eksempel 11QMelch eller Josef og Asenat-beretningen).⁸⁵ Det væsentligste bidrag fra Vermes’ betegnelse er således ifølge Machiela, at den tjener til at inddele og vise de fællestræk, der ligger til grund for en sådan kategorisering af det vældige korpus af tekster, såsom pesher, midrash og targum. Gennem disse kan ligheder og forskelle mellem de forskellige kategorier påvises og defineres, og deres indbyrdes forhold vil fremtræde tydeligere ud fra en inddeling, der primært beror på deres tilgang til den oprindelige tekst.

En forskningshistorisk sammenfatning

Denne gennemgang af de vigtigste indlæg i debatten om Rewritten Bible-betegnelsen og dens indhold, der har verseret i 50 år, viser, at ingen konsensus endnu er opnået, selvom debattørerne kan inddeles i henholdsvis tilhængere og modstandere af Rewritten Bible som en genre. Begge standpunkter har været forfægtet gennem hele perioden, og der kan derfor ikke siges at have været perioder af enighed, men snarere en tilstand af konstant uenighed.

Fortalerne for, at Rewritten Bible er en egentlig selvstændig genre, udgøres af Vermes, Perrot og Bogaert, Endres, Fishbane, Alexander, Docherty, Segal, Müller og Bernstein. Af disse følger Vermes, Perrot, Bogaert, Endres, Fishbane, Segal og Bernstein den oprindelige definition af en genre, hvis primære karakteristik er den eksegetiske fortolkende aktivitet udført gennem tilføjelser, udeladelse og andre ændringer af den narrative grundtekst. De oprindeligt inkluderede tekster er Genesisapokryfen, Sefer ha-Yashar, de palæstinensiske targumim, Ant. og LAB, hvortil Perrot og Bogaert tilføjer Pseudo-Filons skrift. Bernstein begrænser genren ved at udelade skrifter (for eksempel de palæstinensiske targumim, da de

---

⁸⁴ Machiela 2010, 318.

⁸⁵ Machiela 2010, 319, hvor der også gives en forsøgsmæssig titel for en sådan kategori: *scriptural supplements*.

er for tekstnære), mens han sammen med Fishbane fraviger genrens narrative begrænsning ved også at medtage lovtekster (for eksempel 11QT). Alexanders ni krav for indlemmelse i genren Rewritten Bible er nært knyttet til den, Vermes fremlagde, men heri udspecificeres yderligere krav, der ekskluderer tekster, som Vermes oprindeligt inkluderede (for eksempel Sefer ha-Yashar). Alexander inkluderer teksterne Jubilærbogen, Genesisapokryfen, LAB og Ant. og andre tekster, der kan opfylde alle de ni krav. Docherty anvender et genrebegreb, der følger Alexanders, men fjerner kravet om, at tekster skal være centripetale, og tilføjer dermed en tekst såsom Josef og Asenat.

Modstanderne af Rewritten Bible som en genre udgøres af Nickelsburg, Harrington, Crawford, Brooke, Campbell, Laato, van Ruiten, Koskenniemi og Lindqvist. Der fremtræder to hovedargumenter blandt disse indlæg for afvisning af en sådan genre: Nickelsburg, Harrington, Brooke, Laato, van Ruiten, Koskenniemi og Lindqvist fremhæver, at der ikke er tale om en genre, men snarere en betegnelse for en litterær, genskrivende skrivestil, der dækker over *flere* genrer. Crawford (og senere Campbell) fremfører desuden en afvisning af genren, beroende på en emisk/etisk differentiering. Da en Rewritten Bible-genre ikke var kendt af genskrivningernes forfattere, anser Crawford den for problematisk for den moderne forskning. Et lignende argument fremføres af Klostergaard Petersen, der anser Rewritten Bible for en eksegetisk skrivestil på det emiske niveau, men samtidig forsvaret brugen på det etiske niveau, ud fra dens anvendelighed i forbindelse med intertekstuelle læsninger. Med denne skelnen må Vermes, Alexander og andres ønske om en antik genre med specifikke regler og forventninger afvises, da der ikke er kilder, som viser, at der fandtes en sådan emisk genre, og det må medgives Crawford, Campbell og Klostergaard Petersen, at der på et emiske niveau snarere har været tale om det, Nickelsburg kaldte en genskrivende skrivestil som udtryk for skrifternes efterliv. Et yderligere forsøg på en symbiose mellem disse positioner er Machielas. Heri følges den minimalistiske inddeling (dog igen med betydelige tilføjelser) fra Alexander, modsat senere mere inkluderende inddelingsforsøg. Men i erkendelse af en manglende emisk bevidsthed afvises det, at der er tale om en genre, snarere er det én kategori blandt mange.

Ekskurs om genreteorier i forhold til Rewritten Bible

Hvor definitionen af Rewritten Bible således endnu er et uafklaret spørgsmål hos fortalere for en emisk genre, gør mange af de samme problemer sig gældende ved definitionen af Rewritten Bible som en etisk genre. Udover problemerne vedrørende en korrekt nomenklatur, medfører nogle af definitionsforslagene et så rummeligt genrebegreb, at så godt som alle tekster fra det Andet Tempels tid

Forum for Bibelsk Eksegese, vol. 17

Bibelske genskrivninger, red. Jesper Høgenhaven og Mogens Müller

ISBN 978-87-635-3916-6 (print) 978-87-635-4439-9 (ebook)

© Museum Tusulanums Forlag og forfatterne 2012 (ebook 2016)

www.mtp.dk

ville kunne placeres inden for rammerne disse definitioner. Desuden er der en udpræget forskel på, hvilke tekster der er blevet betegnet som en del af Rewritten Bible-begrebet, og det demonstrerer, at der endnu er uenighed om kriterier for inklusion og eksklusion i en Rewritten Bible-genre. Dertil kommer den markante forskel på genreens oprindelige definition og så dens nuværende anvendelse: Ifølge de definitioner, der blev fremført af blandt andre Alexander og Vermes, er Rewritten Bible en genre, der udelukker tekster, som andre har argumenteret for netop udgør tekstuelle eksempler, der nødvendigvis bør være inkluderet (eksempelvis udelukker reglen om, at det skal være genskrivninger foretaget på samme sprog, de palæstinensiske targumim, og Dochertys argument for inklusionen af Josef og Asenat, på trods af dets centrifugale tilgang til forlægget, er overbevisende). Der består således endnu et behov for en definition på en Rewritten Bible-genre, som kan rumme disse forskelligartede tekster og samtidig kan anvendes til at understøtte intertekstuelle læsninger, identificere særtræk og lignende.

Til en sådan definition vil det være en fordel at undersøge, hvorledes genreteoretikere inden for fagområder såsom litteratur-, film- og medievidenskab har diskuteret tilsvarende problemstillinger, og hvilke konklusioner, de er kommet til, i en forhåbning om at disse vil kunne appliceres på problemstillingen vedrørende Rewritten Bible. Disse genreteoretikere behandler flere af de problemer, der her været centrale for definitionen, blandt andet hvorledes en genre defineres, hvilke tekster der inkluderes og hvorledes de genreinddeles. Alexanders ni krav til Rewritten Bible tekster, der har været gennemgående i diskussionen blandt de fleste fortalere for en sådan genre, kan her stilles op mod et klassisk citat af Ralph Cohen, der meget vel viser forskellen på sådanne to anskuelser af genres natur: "Genres are open categories. Each member alters the genre by adding, contradicting, or changing constituents, especially those of members most closely related to it. The process by which genres are established always involves the human need for distinction and interrelation. Since the purposes of critics who establish genres vary, it is self-evident that the same texts can belong to different groupings of genres and serve different generic purposes."⁸⁶

En undersøgelse af genreforskningen viser, at der foregik en tilsvarende genreteoretisk debat inden for fagene litteratur-, film- og medievidenskab i årene ca. 1995-2000. Konklusionerne fra denne debat kan forhåbentlig overføres til problemstillingen om Rewritten Bible. Problemstillingen for genreforskerne var sammenlignelig: findes der specifikke genrer, og i så fald hvilke; hvordan defi-

---

⁸⁶ Ralph Cohen, "History and Genre", *New Literary History* 17 (1986), 203-218 (204).

neres og afgrænses genrer; samt hvilke elementer (tekster, film o.l.) kan der argumenteres for tilhører en given genre, og hvorfor. Alle er det problemstillinger, der svarer til problemstillingerne bag de sidste 50 års diskussioner om Rewritten Bible – selvom denne diskussion er blevet ført uden den store skelen til de teoretiske tanker bag spørgsmål som ”hvordan en genre defineres” og ”hvorledes tekster inddeles i genrer”. Det er muligt, at de mange genre-relaterede problemer har en del af deres årsag i en fraværende teoretisk diskussion; derfor denne gennemgang af de væsentligste betragtninger, der førte frem til de genre-teoretiske konklusioner, som har medført en relativt udbredt enighed om anvendelse af et såkaldt prototypisk genre-begreb inden for de nævnte fagområder.

Genreproblemet

Diskussionens primære problemstillinger kan belyses ved et citat af Robert Stam: ”A number of perennial doubts plague genre theory. Are genres really 'out there' in the world, or are they merely the constructions of analysts? Is there a finite taxonomy of genres or are they in principle infinite? Are genres timeless Platonic essences or transcultural?”⁸⁷ Den klassiske anvendelse af genrer til inddeling af tekster efter deres type, såsom drama, prosa og poesi, eller forsøget på at fastlægge en række universale genrer, i hvilke alle skrifter ville kunne inddeles,⁸⁸ sammenlignes ofte med det taksonomiske arbejde inden for biologien.⁸⁹ Dette har dog ifølge genre-teoretikerne medført den misforståelse, at der også for genrebestemmelser er tale om en sammenlignelig videnskabelig proces. Genrer er, ifølge Jane Feuer, ”ultimately an abstract conception rather than something that exists empirically in the world”, og Daniel Chandler understreger, at ”the analogy [...] misleadingly suggests a 'scientific' process.”⁹⁰ Definitionen af genrer beror således på abstrakte inddelinger og ikke på en neutral eller objektiv ind diskutabel process, som medfører et rigtigt genreinddelingsprincip; ”no set of

⁸⁷ Robert Stam, *Film Theory: an Introduction* (Oxford: Blackwell Publishing 2000), 14.

⁸⁸ Som forsøgt blandt andet i Northrop Frye, *The Anatomy of Criticism: Four Essays* (Princeton: Princeton University Press 1957).

⁸⁹ Robert Allen, ”Bursting bubbles: 'Soap opera' audiences and the limits of genre”, *Remote Control: Television, Audiences and Cultural Power*, red. Ellen Seiter, Hans Borchers, Gabriele Kreutzner m.fl. (London: Routledge 1989), 44-55 (44).

⁹⁰ Jane Feuer, ”Genre study and television”, *Channels of Discourse, Reassembled: Television and Contemporary Criticism*, red. Robert C. Allen (London: Routledge 1992), 138-159. Daniel Chandler, ”An Introduction to Genre Theory”, www.aber.ac.uk/media/Documents/intgenre/intgenre1.html (tilgået 01.04.2011).

necessary and sufficient conditions can mark off genres from other sorts of groupings in ways that all experts [...] would find acceptable,”⁹¹ og videre ”no firm logical classification of genres is possible.”⁹² Dette efterlader dog problemet om, hvad en genre i givet fald så er, og hvordan den kan defineres.

En genreteori, der ikke kræver et bagvedliggende objektivt eller logisk princip, indeholder flere umiddelbare problemstillinger, herunder det overvældende antal mulige genreinddelinger, der kan videreinddeles i noget nær et uendeligt antal undergrupper, for eksempel en romance, en romance-komedie, en western-romance-komedie etc.⁹³ Desuden er der spørgsmålet om, på hvilket niveau genreinddelingen foretages – er det for den oprindelige producent, målgruppen eller for den akademiske analytiker?

Definitionen af genrer er således et vanskeligt område, hvis besværligheder Robert Stam har defineret ud fra tre problemstillinger, betegnet *extension*, *normativism* og *monolithic*.⁹⁴ *Extension* er problemet om, hvor afgrænsende en genredefinition kan og bør være. *Normativism* angår de forudfattede meninger om, hvilke emner der skal (eller ikke skal) være inkluderet i en genre. *Monolithic* er, ifølge Stam, den fejlagtige antagelse, at et objekt kun kan tilhøre én genre. Disse vanskeligheder kommer til udtryk i den hidtidige anvendelse af genrer ud fra en forventning eller et krav om, at de tekster, der inddeles i den pågældende genre, alle skal opfylde en række krav til fælles indhold eller form – en tjekliste, hvis punkter alle skal bestås.

Men selvom en sådan tjekliste er et attraktivt teoretisk princip, er det uforeneligt med genreteoretikernes opfattelse af genrer som abstrakte, og det medfører en genredefinerende cirkelslutning, der af Andrew Tutor er blevet defineret som ”emperistens dilemma”: ”To take a genre such as the ’Western’, analyse it, and list its principal characteristics, is to beg the question that we must first isolate the body of films which are ’westerns’. But they can only be isolated on the basis of the ’principal characteristics’ which can only be discovered from the films

---

⁹¹ David Bordwell, *Making Meaning: Inference and Rhetoric in the Interpretation of Cinema* (Cambridge: Harvard University Press 1989), 147-148.

⁹² Boris Tomashevsky, citeret af Bordwell 1989, 147.

⁹³ En inddeling, der blev kritiseret allerede af William Shakespeare i *The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark* II ii, hvor Polonius’ replik illustrerer en sådan genreforvirring ”... tragedy, comedy, history, pastoral, pastoral-comical, historical-pastoral, tragical-historical, tragical-comical-historical-pastoral...”

⁹⁴ Stam 2000, 128-129.

themselves after they have been isolated.”⁹⁵ Ligeledes Amy J. Devitt: ”Defining genre as a kind of text becomes circular, since what we call a kind of text depends on what we think a genre is.”⁹⁶ Det understreges, at genrer ikke er rigide rubrikker, hvori tekster ud fra tjeklister kan inddeles, men snarere er en række beholdere med perforerede vægge, hvis objekter samtidigt kan tilhøre flere genrer, der ikke kan defineres ud fra ”rigid rules of inclusion and exclusion,” således at ”Genres [...] are not discrete systems, consisting of a fixed number of listable items”.⁹⁷

Genreteoriens moderne genredefinition

Med disse vanskeligheder in mente kan det dernæst undersøges, hvordan genreteoretikerne på trods af disse begrænsninger benytter genrer. Det første grundprincip er, at der *kan* defineres genrer, og at en given teksts genrer ofte er nemme (eller intuitive) at genkende, men vanskelige at definere.⁹⁸ Dernæst følger, at et defineret træk ved en genre ikke er unikt for den eller betyder, at alle tekster med det særtræk nødvendigvis må tilhøre denne genre – Stephen Neale har understreget, at det er den samlede kombination af særtræk, som er kendetegnende for hver genre, og som udgør definitionen på en genre.⁹⁹ Der opereres således med et genrebegreb, hvori der er en større mængde mulige forskelle på de inkluderede elementer i en given genre: ”Genres are instances of repetition and difference”, samt at en sådan ”difference is absolutely essential to the economy of genre,”¹⁰⁰ og: ”It is easy to underplay the difference *within* a genre”,¹⁰¹ mens Tzvetan Todorov beskriver det, som at ”any instance of a genre will be *necessarily* different”.¹⁰²

⁹⁵ Andrew Tudor, *Theories of Film* (New York: Viking Press 1974).

⁹⁶ Amy J. Devitt, *Writing Genres* (Carbondale: Southern Illinois University Press 2004), 7.

⁹⁷ Christine Gledhill, ”Genre”, *The Cinema Book*, red. Pam Cook (London: British Film Institute 1985), 58-112 (60; 64).

⁹⁸ Chandler 2011.

⁹⁹ Stephen Neale, *Genre* (London: British Film Institute 1980), 2-23.

¹⁰⁰ Neale 1980, 48; 50.

¹⁰¹ Chandler 2011 – forfatterens kursivering.

¹⁰² Citeret Gledhill 1985, 60 – forfatterens kursivering.

Denne fremhævede forskel på de inkluderede elementer i en genre er central for genreteoretikernes nye genreforståelse; der er ikke blot forskel på de indeholdte elementer i en genre, men selve genreens definition ændres, hver gang et nyt element tilføjes den. Dette sker, eftersom hvert nyt element nødvendigvis må indeholde forskelle fra allerede inkluderede elementer: "the addition of just one film to the Western genre, for instance, changes that genre as a whole", og: "Genres, then, are dynamic paradigms, not formulaic lists", samt: "they are constantly transformed by the addition of new examples, so that in the end you have to conclude that there's no such thing as a 'typical' Western, even though you can recognize one when you see it."¹⁰³ I mindre eller større grad medfører nyt indhold således, at genreens definition forandrer sig ud fra de forskelle, som det nye element bringer med sig. Genrer skal opfattes ikke blot som kasser med perforerede sider, men som kasser lavet af et plastisk materiale, der forandres igennem deres brug. Denne "plastiske" forståelse har ledt til en fravigelse af den traditionelle definatoriske inddeling af tekster (tjekliste-fremgangsmetoden) til fordel for det wittgensteinske princip om familiære ligheder, hvori tekster grupperes sammen, på trods af at de ikke opfylder samtlige genreens karakteristiske definitioner.¹⁰⁴ Snarere er det teksternes indbyrdes familiære ligheder, der afgør deres tilhørsforhold til genre – om de udviser *dele* af disse ligheder.

En sådan familiær lighedsmodel er blevet kritiseret for dens indbyggede problem, i at der teoretisk ville kunne påvises sådanne familiære ligheder mellem alle tekster; "family resemblance theory can make anything resemble anything".¹⁰⁵ I det foreløbige svar på kritikken er genreteoretikerne nået frem til den "psykologvistiske" tilgang, eller prototypiskhed, der er en videreudvikling af den familiære lighedsmodel. I denne model er der elementer i en genre, som er prototypiske eksempler på genre, idet de udviser de mere centrale kriterier for genre.¹⁰⁶ Et element i en genre kan således være et mere eller mindre typisk eksempel på

¹⁰³ Tim O'Sullivan, John Hartley, Danny Saunderson m.fl., *Key Concepts in Communication and Cultural Studies* (London: Routledge 1994), 128.

¹⁰⁴ John M. Swales, *Genre Analysis* (Cambridge: Cambridge University Press 1990), 49.

¹⁰⁵ Swales 1990, 50-51.

¹⁰⁶ Carol A. Newsom ("Spying Out the Land: A Report from Genology", *Bakhtin and Genre Theory in Biblical Studies*, red. Roland Boer (Atlanta: Society of Biblical Literature 2007), 19-30 (24)) illustrerer dette således: "even though robins, ostriches, swallows, eagles, and penguins are all birds people tend to treat robins and sparrows as "typical" members of the category birds and ostriches and penguins as "atypical". Thus robins and sparrows are the prototypes for the category "bird"."

genren – være placeret mere eller mindre centralt i genrekassen – mens de øvrige elementer genrebestemmes ud fra deres nærhed til disse prototypiske genreelementer.¹⁰⁷ De prototypiske elementer er ligeledes dem, der kan bruges til genredefinitionen: Fordi der er intuitive prototypiske western-film, er der således en western-genre, hvori western-lignende film rubriceres. Disse westerns er så i varierende grad centrale eksempler på genren ud fra et nærhedsprincip til de prototypiske genreelementer.

Dette besvarer også et af de andre indledende spørgsmål: ”are genres timeless Platonic essences or transcultural?” Hertil er genreteoriens svar, at genrer er foranderlige størrelser, der transformeres gennem tiden (”the same text can belong to different genres in different countries or times”¹⁰⁸), og som eksisterer uafhængigt af den oprindelige forfatters emiske intentioner. Selvom forfatteren ønskede at skrive sin tekst i en bestemt genre, er der ingen garanti for, at eftertiden vil anbringe dem i samme genre, sådan som visse ældre skrækkfilm med tiden bliver omkategoriseret til komedier. Med Devitts ord: ”The particular labels that scholars give to genres will vary for different scholarly purposes. Rather than making the concept so broad as to be useless, as some have argued, allowing such flexibility in the definition of genres for scholars keeps the concept fluid and dynamic, able to respond to scholars’ changing needs over time”.¹⁰⁹ Problemstillingen, hvorvidt en genre kan anvendes, på trods af at den ikke findes på et emisk niveau, er således ikke relevant for den moderne genreforskning.

Disse prototypiske genrer er således ikke defineret ud fra krav og lister, som alt indhold skal overholde, men ud fra at visse tekster på grundlag af givne konventioner hører sammen, hvoraf en genre opstår af nødvendighed. De defineres retrospektivt ved deres prototypiske indhold af dem, der anvender dem, og af den tid, de anvendes i – ”genres only exist in so far as a social group declares and enforces the rules that constitute them”, hvorved en genre er ”what we collectively believe it to be”,¹¹⁰ hvor ”we” er den kollektive gruppe, der anvender genren, således at en tekst kan gennemgå flere genretilhørsforhold i dens levetid. Problemet, der naturligt affødes af den prototypiske genredefinition, er, at få foretaget

---

¹⁰⁷ Swales 1990, 52.

¹⁰⁸ O’Sullivan m.fl. 1994, 129.

¹⁰⁹ Devitt 2004, 8.

¹¹⁰ Robert Hodge, og Gunther Kress, *Social Semiotics* (Ithaca: Cornell University Press 1988), 7.

en videreinddeling af den pågældende genre. Dertil anvendes sub-genrer. Disse opstår ifølge teorien naturligt på samme vis som genrer ofte ved den forandring, der sker, når et nyt væsentligt element tilføjes en genre.¹¹¹ Det er disse sub-genrer, der udgør de mindre familiære relationer med hver deres prototypiske elementer, som hver genrekasse indeholder af mindre kasser. Genrer eksisterer altså – med Jacques Derridas ord: "A text cannot belong to no genre, it cannot be without [...] a genre. Every text participates in one or several genres, there is no genreless text."¹¹² Men det er et genrebegreb, der i den moderne genreforskning er væsentligt anderledes end noget hidtil anvendt i diskussionen vedrørende Rewritten Bible som genre.

Det prototypiske genrebegreb i forhold til Rewritten Bible

Gennemgangen af den teoretiske diskussion viser følgende om, hvorledes genreforskningens resultater kan appliceres på genrebegrebet Rewritten Bible: 1) Grundlæggende set findes der genrer, som tekster kan inddeles i på det etiske niveau – uafhængigt af om de oprindelige forfattere var bevidste om sådanne genrer. Tekster kan desuden tilhøre flere genrer. 2) Genrer bør opfattes som "plastiske kasser med perforerede vægge", hvori tekster med familiære ligheder placeres. 3) Genredefinitioner udgøres af de familiære ligheder, som deres indhold udviser – med de prototypiske tekster som de centrale eksempler på genreens særtræk. Få tekster (hvis nogen) vil udvise alle genreens karakteristika, der defineres ud fra de prototypiske teksters fællestræk. 4) Hver ny tekst, der tilføjes en genre, ændrer ved denne genres definition på grund af indholdets forskellighed. 5) I hver genre er der mindre sub-genrer, hvorunder tekster kan videreinddeles ud fra de samme principper.

Det centrale problem for den eksegetiske debat, om, hvilke tekster, der er, og hvilke der ikke er Rewritten Bible, kan således ifølge genreteoretikerne vise sig at bygge på et misforstået, rigtigt genrebegreb – at alle tekster i en genre skal kunne bestå en forudbestemt tjekliste af særtræk, karakteristika og regler. En mulig vej frem ligger i forståelsen af, at alle tekster i en genre ikke behøver udvise samtlige genre-karakteristika (modsat for eksempelvis de krav, Alexander frem-

¹¹¹ Chandler 2011. En anden problemstilling er at der i en sådan genreforståelse er en fare for ideologiske kæpheste sniger sig ind: "... different genres are concerned to establish different world views" (Sonia M. Livingstone, *Making Sense of Television: The Psychology of Audience Interpretation* (London: Routledge 1990), 155.

¹¹² Jacques Derrida, "The law of genre", *On Narrative*, red. William J.T. Mitchell (Chicago: University of Chicago Press 1981), 61).

førte) samt anvendelsen af sub-genrer, hvorved de nærmere sammenhænge mellem udvalgte tekster kan demonstreres. Herved opnås det ønskelige ved en genre – at den umiddelbart kan give en vis indsigt i, hvad det er for en tekst, der er tale om, samtidig med at der ikke øves vold mod hverken en teksts særpræg eller genre-begreberne – idet både ”empiristens dilemma” samt problemstillinger vedrørende *extension*, *normativism* og *monolithic* kan undgås. Problemet med at finde en objektiv genredefinition og vanskelighederne herved kan illustreres af det eksegetiske forsøg på at beskrive genren Rewritten Bible, som har resulteret i, at den ene forskers genre er en andens stilistiske eller tekniske skrivestil. Denne vanskelighed vil også kunne løses ved anvendelsen af et proto-typologisk genrebegreb, der ikke er så rigidt, som det er blevet forudsat i Rewritten Bible-diskussionen.

Konklusion – forbandelse eller velsignelse?

De halvtreds års diskussion af Vermes' begreb, Rewritten Bible, kan opsummeres i om den enkelte debattør har set begrebet som en velsignelse eller en forbandelse. De metodiske overvejelser har været trængt i baggrunden til fordel for denne definitionsdiskussion, hvor indlæggene har været ligeligt fordelt mellem accept eller afvisning af Rewritten Bible som en genre. Som den forskningshistoriske gennemgang viste, har problemstillingen centreret sig om, hvorvidt der er tale om en genre eller ej, og i givet fald på hvilket niveau (emisk-etisk). Og blandt fortalerne for Rewritten Bible som en genre har der indfundet sig problemet om grænsedragning i forhold til andre genrer, samt hvilke tekster der burde inkluderes og ud fra hvilke kriterier. Modstanderne af en sådan genre har derimod været stillet over for problemet om, hvorledes de relevante tekster da bør inddeles. Den opfattelse, at tekster kan inddeles i genrer ud fra en tjekliste, har vist sig at medføre vanskeligheder. Hver ny fortaler for en sådan rigid taksonomisk inddeling har medbragt en eller flere tilføjelser af tjeklistepunkter eller tekster. Diskussionen om emisk-etisk-problemstillingen har dog været frugtbar ved at synliggøre, hvad der er et af genrediskussionens kerneproblemer, og der kan argumenteres for, at de seneste bidrag i genre-diskussionen netop har haft gavn af denne indgangsvinkel.

Problemstillingen kan således opsummeres i dét, som Robert Stam betegnede som *extension*, *normativism* og *monolithic-problemstillingerne*. Da ekskursen om genreforskningen kunne fremvise det frugtbare ved at anvende et protoypisk genrebegreb i diskussionen vedrørende Rewritten Bible, er det muligt, at en mere veldefineret genredefinition vil kunne bidrage til at forvandle Vermes' forbandelse til en velsignelse for arbejdet med tekster fra Det Andet Tempels tid.

Forum for Bibelsk Eksegese, vol. 17

Bibelske genskrivninger, red. Jesper Høgenhaven og Mogens Müller

ISBN 978-87-635-3916-6 (print) 978-87-635-4439-9 (ebook)

© Museum Tusulanums Forlag og forfatterne 2012 (ebook 2016)

www.mtp.dk